

WSTĘP

Każdy ochrzczony w swym ziemskim życiu może znaleźć się w obliczu zmiany swojego stanu prawnego w Kościele katolickim. Również duchowny, który we wspólnocie wiernych powinien być przewodnikiem, przykładem i pasterzem, z różnych powodów, mimo przyjęcia sakramentu święceń wyciskającego niezatarte znamię, może się znaleźć w sytuacji, które uniemożliwiają mu czy też czynią go niezdolnym do sprawowania świętej posługi.

KPK/83 przewiduje w kan. 290 trzy sposoby utraty przynależności do stanu duchownego. Pierwszy sposób jest konsekwencją stwierdzenia nieważności przyjętych święceń na mocy wyroku sądowego lub dekretu administracyjnego. Następnie status osoby duchownej traci się przez karę wydalenia, wymierzoną zgodnie z przepisami prawa. Trzeci sposób utraty przewidziany przez ustawodawcę to reskrypt Stolicy Apostolskiej udzielony diakonom z poważnych przyczyn, a prezbiterom z najpoważniejszych.

Również KKKW przewiduje w kan. 394-398 adekwatne sposoby utraty stanu duchownego, z jednym znaczącym wyjątkiem, przynajmniej patriarsze udzielenie reskryptu w przypadkach określonych w kan. 397.

Celem niniejszego studium będzie ukazanie aktualnej problematyki utraty stanu duchownego w Kościele łacińskim, gdyż w jego prawodawstwie po promulgacji KPK/83 zaszły znaczące zmiany w stosowanej procedurze, które skłoniły do podjęcia naukowej refleksji nad tym zagadnieniem.

Punktem wyjścia do całościowego przedstawienia złożonej tematyki są sposoby utraty stanu duchownego, które zostały określone w kan. 290 KPK/83. Pierwszy sposób utraty stanu duchownego nie stwarza praktycznych problemów. Ten, kto przyjął tylko zewnętrznie święcenia, przez wyrok lub dekret stwierdzający ich nieważność, nie podlega żadnym obowiązkom stanu duchownego, w tym zachowania celibatu kapłańskiego. Postępowania w sprawach o orzeczenie nieważności przyjętych święceń są prowadzone obecnie przez Rotę Rzymską.

Zasadnicze trudności napotkano w zastosowaniu drugiego sposobu utraty stanu duchownego. Kara wydalenia ze stanu duchownego jako kara ekspiacyjna¹ jest wymierzana duchownemu za popełnienie szczególnie ciężkiego przestępstwa, określonego wyłącznie ustawą powszechną², jedynie na drodze postępowania sądowego z racji jej wymierzania przestępcy na stałe³. W praktyce po promulgacji KPK/83 nie spotyka się przez dłuższy okres procesów karnosądowych w celu wymierzenia kary wydalenia ze stanu duchownego tym, którzy dopuścili się ciężkich przestępstw. Sytuacja ta była podyktowana tym, że w zdecydowanej większości powszechnym przestępstwem popełnianym przez duchownych było i jest usiłowanie zawarcia małżeństwa. W momencie jego popełnienia duchowny jest karany karą suspensy mocą samego prawa⁴. Inne przestępstwa zagrożone karą wydalenia ze stanu duchownego były popełnianie raczej sporadycznie. Adekwatną karą była zazwyczaj suspensa wymierzona dekretem ordynariusza po wcześniejszym upomnieniu sprawcy przestępstwa. Niechęć do postępowania na drodze sądowej była spowodowana także jego procedurą, która wydawała się zbyt długa, biorąc pod uwagę możliwość złożenia apelacji. Ponadto w większości krajów, ze względu na brak odpowiednio przygotowanych kapłanów, nie ma do dziś trybunałów kościelnych, które byłyby w stanie przeprowadzić takie procesy. W innych zaś krajach ordynariusze poprzestawali na suspendowaniu duchownego, nie wszczynając procesu karnego, wzięwszy pod uwagę środki masowego przekazu, które wykorzystywałyby wiadomości z takiego postępowania przeciwko Kościołowi, wyrządzając mu tym samym wielką szkodę moralną.

Wyżej zarysowana sytuacja domagała się nowych odpowiednich uregulowań, które w znacznym stopniu ułatwiłyby podjęcie stosownej decyzji wobec przestępczego postępowania duchownego, mając na uwadze zachowanie dobra publicznego Kościoła, łącznie z dobrem duchowym samego zainteresowanego. Pewne odstępstwa od kodeksowych procedur utraty stanu duchownego przewiduje uprawnienie specjalne, przyznane Kongregacji Ewangelizacji Narodów najpierw w 1997 roku przez papieża Jana Pawła II, a w 2005 roku potwierdzone przez Benedykta XVI, które następnie uległo rozszerzeniu w 2008 roku o nowe uprawnienia.

W tym czasie pojawiły się poważne i skandaliczne przestępstwa duchownych popełnianie w Stanach Zjednoczonych wobec nieletnich. Sytuacja ta wymusiła

¹ Por. kan. 1336 §1,5° KPK/83.

² Por. kan. 1317 KPK/83.

³ Por. kan. 1342 §2 KPK/83.

⁴ Por. kan. 1394 §1 KPK/83.

wprowadzenie w prawodawstwie Kościoła katolickiego zasadniczych zmian dotyczących procedury wymierzania kary wydalenia ze stanu duchownego. Zostały one uwzględnione w Normach *de gravioribus delictis*, które były promulgowane na mocy motu proprio Jana Pawła II *Sacramentorum sanctitatis tutela* z 30 kwietnia 2001 roku, a następnie zmodyfikowane 21 maja 2010 roku przez Benedykta XVI. Normy te nie tylko rezerwują Kongregacji Nauki Wiary osądzanie określonych przypadków ciężkich przestępstw przeciw wierze, w sprawowaniu sakramentów Eucharystii, pokuty i święceń oraz wykroczenia popełnione przez osobę duchowną w zakresie moralności. Określają przede wszystkim *modus procedendi* w tych przypadkach, który dotyczy wyłącznie procedury zmierzającej do zadeklarowania kary *latae sententiae*, czyli kary już zaciągniętej przez przestępcę mocą samego prawa, bądź określenia procedury zmierzającej do wymierzenia kary *ferendae sententiae*, w tym wydalenia ze stanu duchownego, za popełnienie przestępstw już zdefiniowanych w kanonach KPK/83 lub dekretach Stolicy Apostolskiej. Ponadto Normy *de gravioribus delictis* definiują nowe przestępstwa zagrożone karą wydalenia ze stanu duchownego. Kara ta, w przeciwieństwie do postanowień KPK/83, może być wymierzana na drodze postępowania administracyjnego, a także *ex officio* przez papieża wraz z jego dyspensą od zachowania celibatu.

Kolejne zmiany w procedurze dotyczącej utraty stanu duchownego przewidują specjalne uprawnienia przyznane 30 stycznia 2009 roku przez Benedykta XVI Kongregacji ds. Duchowieństwa. Swym zakresem obejmują one możliwość wydalenia *in poenam* i *ex officio* ze stanu duchownego na drodze postępowania administracyjnego tych duchownych, którzy usiłowali zawrzeć małżeństwo lub dopuścili się przestępstw przeciwko szóstemu przykazaniu Dekalogu, ujętych w kan. 1395 KPK/83, bądź naruszyli prawo Boże lub kanoniczne w myśl kan. 1399 KPK/83. Ponadto jedno z uprawnień ma na uwadze duchownych, którzy porzucili posługę święceń i jej nie sprawują od pięciu nieprzerwanych lat. Uprawnienia przyznane Kongregacji przewidują wraz z wymierzeniem kary wydalenia lub z reskryptem deklarującym utratę stanu duchownego na skutek niesprawowania przez dłuższy czas władzy święceń, także udzielenie *ex officio* duchownemu dyspensy od zachowania celibatu.

Niniejsza monografia składa się z czterech rozdziałów, poprzedzonych wykazem skrótów i wstępem, a jej całość jest zwieńczona zakończeniem oraz wykazem wykorzystanych źródeł i literatury. Każdy rozdział kończy się podsumowaniem.

W monografii została zastosowana metoda dogmatyczno-prawna, a w przypadku dyspensy od celibatu także historyczno-prawna.

Strukturę pracy wyznaczają aktualnie obowiązujące sposoby utraty stanu duchownego przewidziane w KPK/83 oraz wprowadzane sukcesywnie zmiany w ich

procedurze, dostosowane do kompetencji poszczególnych Kongregacji Kurii Rzymskiej zajmujących się tą problematyką. Pierwszy rozdział najpierw wyjaśnia utratę stanu duchownego na podstawie wyroku lub dekretu stwierdzającego nieważność święceń, a następnie karne wydalenie ze stanu duchownego. Całość tego rozdziału zamyka ukazanie procedury postępowania w sprawie udzielenia dyspensy od celibatu. Rozdział drugi zawiera analizę Norm *de gravioribus delictis* w aspekcie wymierzenia duchownemu kary wydalenia ze stanu duchownego za popełnienie szczególnie ciężkich przestępstw zarezerwowanych Kongregacji Nauki Wiary. Rozdział trzeci zaś obejmuje zagadnienia dotyczące specjalnych uprawnień udzielonych Kongregacji Duchowieństwa, a rozdział czwarty Kongregacji Ewangelizacji Narodów.

Podstawowymi źródłami, na których oparto analizę naukową poszczególnych sposobów utraty stanu duchownego i ich procedur, są – oprócz *Kodeksu Prawa Kanonicznego* z 1983 roku – następujące dokumenty: *Regulae servandae ad nullitatem sacrae ordinationis declarandam* z dnia 16 października 2001 roku⁵; *Litterae circulares Per litteras ad universos* oraz *Normae procedurales de dispensatione a sacerdote caelibatu* wydane 14 października 1980 przez Kongregację Nauki Wiary⁶; *Normae de gravioribus delictis* zatwierdzone 21 maja 2010 roku przez papieża Benedykta XVI⁷; dwa listy okólne Kongregacji ds. Duchowieństwa dotyczące specjalnych uprawnień jej udzielonych⁸; List okólny Kongregacji Ewangelizacji Narodów, wraz z dwoma innymi listami dołączonymi w formie załączników, odnoszący się do specjalnych uprawnień jej udzielonych⁹.

Problematyka utraty stanu duchownego nie została dotychczas opracowana całościowo w literaturze kanonistycznej wydawanej w języku polskim. Jedynie zagadnienie dyspensy od celibatu było wielokrotnie poruszane w artykułach naukowych autorstwa O. prof. dr. hab. Wiesława Kiwiora OCD. Stąd też badania w niniejszym

⁵ Por. CONGREGATIO DE CULTO DIVINO ET DISCIPLINA SACRAMENTORUM, *Regulae servandae ad nullitatem sacrae ordinationis declarandam*, 16.10.2001, AAS 94(2002), s. 292-300.

⁶ Por. SACRA CONGREGATIO PRO DOCTRINA FIDEI, *Litterae circulares Per litteras ad universos*, 14.10.1980, AAS 72(1980), s. 1132-1135; tenże, *Normae procedurales de dispensatione a sacerdote caelibatu*, 14.10.1980, AAS 72(1980), s. 1136-1137.

⁷ Por. CONGREGATIO PRO DOCTRINA FIDEI, *Normae de gravioribus delictis*, 21.05.2010, AAS 102(2010), s. 419-430. Tekst w języku polskim w: *L'Osservatore Romano* nr 10(326) 2010, s. 53-59.

⁸ Por. CONGREGAZIONE PER IL CLERO, *Lettera circolare, Prot. n. 2009 0556*, 18.04.2009, *Enchiridion Vaticanum* 26(2009-2010), s. 286-297; tenże, *Lettera circolare, Prot. n. 2010 0823*, *Enchiridion Vaticanum* 26(2009-2010), s. 1173-1181. Tekst tego listu, wraz z załącznikami, został opublikowany w języku polskim w: *Prawo Kanoniczne* 54(2011) nr 3-4, s. 68-76.

⁹ Por. CONGREGAZIONE PER L'EVANGELIZZAZIONE DEI POPOLI, *Lettera circolare, Prot. n. 0579/09*.

studium zostały oparte o literaturę zagraniczną, której autorami byli, m.in., Claudio Papale, Vincenzo Mosca, Damian G. Astigueta, David Cito, Vincenzo Ferrara, Egidio Miragoli, Valesio De Paolis, Antonio Neri, Carlo Dezzuto.

Wypada mieć nadzieję, że zagadnienie stanowiące przedmiot niniejszego studium przyczyni się do naświetlenia i głębszego poznania aktualnej problematyki utraty stanu duchownego, a także będzie źródłem inspiracji do dalszego poszukiwania adekwatnych rozwiązań zarówno dla dobra Kościoła, jak i dla duchownego, który z jakiś powodów porzucił stan duchowny. Dlatego też w zakończeniu, oprócz ogólnego podsumowania wyników badań, zarysowane zostaną konkretne propozycje dotyczące zmiany procedur w zakresie utraty tego stanu.

SPIS TREŚCI

WYKAZ SKRÓTÓW	5
WSTĘP	7
ROZDZIAŁ I. UTRATA STANU DUCHOWNEGO W KPK/83.....	13
1.1. STWIERDZENIE NIEWAŻNOŚCI ŚWIECEN	15
1.1.1. Przyczyny nieważności święceń.....	16
1.1.2. Zaskarżenie nieważności święceń	19
1.1.3. Procedura administracyjna	21
1.1.3.1. Postępowanie przed ordynariuszem	21
1.1.3.2. Postępowanie w Trybunale Roty Rzymskiej.....	27
1.1.4. Proces sądowy.....	29
1.1.5. Skutki stwierdzenia nieważności święceń	31
1.2. KARA WYDALENIA ZE STANU DUCHOWNEGO	32
1.2.1. Przepięstwa w KPK/83 zagrożone karę wydalenia ze stanu duchownego..	33
1.2.1.1. Użycie przemocy fizycznej wobec papieża.....	34
1.2.1.2. Przepięstwo solicytacji	35
1.2.1.3. Usiłowanie zawarcia małżeństwa.....	39
1.2.1.4. Konkubinat oraz trwanie w innym grzechu zewnętrznym przeciwko czystości.....	42
1.2.1.4. Inne wykroczenia przeciwko szóstemu przykazaniu Dekalogu.....	45
1.2.2. Wymierzenie kary wydalenia ze stanu duchownego.....	48
1.2.2.1. Dochodzenie wstępne	50
1.2.2.2. Wszczęcie i przebieg procesu karnego	56
1.2.2.3. Apelacja od wyroku.....	60

1.3. RESKRYPT STOLICY APOSTOLSKIEJ	62
1.3.1. Krótka charakterystyka ewolucji przepisów od Kodeksu z 1917 roku	63
1.3.2. Zasady doktrynalne w Normach z 1980 roku.....	70
1.3.3. Współczesne przyczyny udzielenia dyspensy.....	72
1.3.4. Procedura udzielania dyspensy.....	74
1.3.4.1. Przebieg procedury na etapie lokalnym w przypadku prezbiterów ..	74
1.3.4.2. Wymagane dokumenty w sprawie dyspensy dla prezbitera	87
1.3.4.3. Studium sprawy, udzielenie dyspensy i notyfikacja reskryptu	90
1.3.4.4. Procedura postępowania w przypadku diakonów.....	94
1.3.4.5. Udzielenie dyspensy w niebezpieczeństwie śmierci	96
1.3.5. Skutki udzielenia reskryptu	97
1.4. PODSUMOWANIE.....	98
ROZDZIAŁ II. UTRATA STANU DUCHOWNEGO WEDŁUG NORM <i>DE GRAVIORIBUS DELICTIS</i> I AKTUALNEJ PRAKTYKI KONGREGACJI NAUKI WIARY	105
2.1. PRZESTĘPSTWA ZAGROŻONE SANKCJĄ WYDALENIA ZE STANU DUCHOWNEGO	107
2.1.1. Herezja, apostazja i schizma	109
2.1.2. Zabieranie lub przechowywanie postaci konsekrowanych w celach świętokradczych albo ich profanacja	113
2.1.3. Konsekracja w celu świętokradczym jednej tylko postaci eucharystycznej albo obu podczas sprawowania Eucharystii lub poza nią	118
2.1.4. Nakłanianie penitenta przez spowiednika do popełnienia grzechu przeciwko czystości.....	122
2.1.5. Złośliwe nagrywanie spowiedzi lub rozpowszechnianie jej treści w środkach masowego przekazu	123
2.1.6. Usiłowanie udzielenia kobiecie sakramentu święceń	128
2.1.7. Przepięstwo przeciw szóstemu przykazaniu Dekalogu popełnione z osobą nieletnią	134
2.1.8. Przepięstwo przeciw szóstemu przykazaniu Dekalogu popełnione z osobą mającą habitualne upośledzenie używania rozumu	140
2.1.9. Nabywanie, przechowywanie lub rozpowszechnianie pornografii przedstawiającej małoletnich.....	142

2.2. PRZEDAWNIEŃ PRZESTĘPSTW ZAREZERWOWANYCH KONGREGACJI NAUKI WIARY	149
2.3. DOCHODZENIE WSTĘPNE	153
2.3.1. <i>Notitia criminis</i>	153
2.3.2. Wszczęcie dochodzenia wstępnego i sposób jego przeprowadzenia	156
2.3.3. Zakończenie dochodzenia wstępnego i przekazanie jego akt Kongregacji Nauki Wiary	164
2.4. <i>MODUS PROCEDENDI</i> KONGREGACJI NAUKI WIARY	168
2.4.1. Rozstrzygnięcie sprawy na podstawie nakazu karnego	170
2.4.2. Wydalenie ze stanu duchownego na podstawie procesu karnego	172
2.4.2.1. Postępowanie sądowe w pierwszej instancji	172
2.4.2.2. Apelacja od wyroku pierwszej instancji	177
2.4.2.3. Postępowanie sądowe w drugiej instancji	180
2.4.3. Wydalenie ze stanu duchownego na drodze postępowania administracyjnego	182
2.4.4. Wydalenie <i>ex officio</i> ze stanu duchownego	191
2.5. <i>MODUS PROCEDENDI</i> , gdy sprawcą jest duchowny zakonnik	198
2.6. PODSUMOWANIE	204
 ROZDZIAŁ III. UTRATA STANU DUCHOWNEGO NA PODSTAWIE SPECJALNYCH UPRAWNIEŃ UDZIELONYCH KONGREGACJI DS. DUCHOWIEŃSTWA	209
3.1. ZAKRES PIERWSZEGO UPRAWNIENIA	212
3.2. ZAKRES DRUGIEGO UPRAWNIENIA	213
3.3. PROCEDURA PIERWSZEGO I DRUGIEGO UPRAWNIENIA	216
3.3.1. Postępowanie lokalne	217
3.3.2. Postępowanie apostołskie	224
3.4. ZAKRES TRZECIEGO UPRAWNIENIA	227
3.5. PROCEDURA TRZECIEGO UPRAWNIENIA	228
3.5.1. Postępowanie lokalne	229
3.5.2. Postępowanie apostołskie	237

3.6. ZASTOSOWANIE SPECJALNYCH UPRAWNIENÍ DO DUCHOWNYCH ZAKON- NYCH.....	239
3.7. PODSUMOWANIE.....	241
ROZDZIAŁ IV. UTRATA STANU DUCHOWNEGO NA PODSTAWIE SPECJALNYCH UPRAWNIENÍ UDZIELONYCH KONGREGACJI EWANGELIZACJI NARODÓW	245
4.1. PIERWSZE UPRAWNIENIE I JEGO ZAKRES	247
4.2. DRUGIE UPRAWNIENIE I JEGO ZAKRES.....	250
4.3. PROCEDURA POSTĘPOWANIA PRZY ZASTOSOWANIU PIERWSZEGO I DRU- GIEGO UPRAWNIENIA	251
4.4. TRZECIE UPRAWNIENIE I JEGO PROCEDURA.....	255
4.5. PODSUMOWANIE.....	258
ZAKOŃCZENIE	261
BIBLIOGRAFIA	267
1. ŹRÓDŁA.....	267
1.1. Dokumenty papieskie	267
1.2. Dokumenty Kurii Rzymskiej.....	269
1.3. Dokumenty Synodu Biskupów.....	273
1.4. Dokumenty Konferencji Episkopatu Polski	273
1.5. Prawo międzynarodowe.....	273
2. LITERATURA	274
LOSS OF CLERICAL STATE IN THE CURRENT LEGISLATION OF THE LATIN CHURCH (ABSTRACT).....	287

Table of contents

ABBREVIATIONS	5
INTRODCUTION	7
CHAPTER I. THE LOSS OF THE CLERICAL STATE IN THE CIC/83	13
1.1. DECLARATION OF THE INVALIDITY OF ORDINATION.....	15
1.1.1. Causes of the invalidity of ordination	16
1.1.2. The dispute of the invalidity of ordination	19
1.1.3. The administrative procedure.....	21
1.1.3.1. Proceedings before the Ordinary	21
1.1.3.2. Proceedings in the Court of the Roman Rota.....	27
1.1.4. The Lawsuit	29
1.1.5. Effects of the declaration of the invalidity of ordination.....	31
1.2. THE PENALTY OF DISMISSAL FROM THE CLERICAL STATE.....	32
1.2.1. Delicts in the CIC/83 punishable by the dismissal from the clerical state ...	33
1.2.1.1. The use of physical force against pope.....	34
1.2.1.2. The offence of solicitation	35
1.2.1.3. The attempt to marry.....	39
1.2.1.4. Concubinage and duration in another external sin against chastity ...	42
1.2.1.5. Other offenses against the sixth commandment of the Decalogue...	45
1.2.2. The imposition of the penalty of dismissal from the clerical state	48
1.2.2.1. Preliminary investigation.....	50
1.2.2.2. Opening and course of juridical proceedings.....	56
1.2.2.3. Appeal against the judgment.....	60

1.3. RESCRIPT OF THE APOSTOLIC SEE	62
1.3.1. Brief characteristic of the evolution of norms of the Code of 1917	63
1.3.2. The doctrinal principles in the Norms of 1980.....	70
1.3.3. Contemporary reasons for granting a dispensation	72
1.3.4. The procedure for granting a dispensation.....	74
1.3.4.1. The course of the procedure at the local stage in cases of presbyters...	74
1.3.4.2. Required documents regarding the dispensation for presbyters	87
1.3.4.3. Study of the case, granting the dispensation and the notification of rescript.....	90
1.3.4.4. The course of the procedure in the case of deacons	94
1.3.4.5. Granting a dispensation in danger of death.....	96
1.3.5. Effects of granting the rescript.....	97
1.4. SUMMARY.....	98

CHAPTER II. THE LOSS OF THE CLERICAL STATE ACCORDING TO THE NORM
DE GRAVIORIBUS DELICTIS AND THE CURRENT PRACTICE OF THE CONGREGATION FOR THE DOCTRINE OF THE FAITH

2.1. OFFENSES SANCTIONED BY THE PENELTY OF DISMISSAL FROM THE CLERICAL STATE.....	107
2.1.1. Heresy, apostasy and schism	109
2.1.2. Removal or storage of consecrated species for sacrilegious purposes or their profanation	113
2.1.3. Consecration of only one of the Eucharistic species or both for a sacrilegious purpose at the Eucharistic celebration or outside of it	118
2.1.4. Solicitation of the penitent to a sin against chastity by the confessor.....	122
2.1.5. Malicious confession recording or broadcasting its content in the media..	123
2.1.6. Attempt to administer the sacrament of Orders to a woman	128
2.1.7. Offense against the sixth commandment of the Decalogue committed with a minor.....	134
2.1.8. Offense against the sixth commandment of the Decalogue committed with a person lacking habitual use of reason	140
2.1.9. The acquisition, possession or distribution of pornography depicting minors.....	142

2.2. PRESCRIPTION OF DELICTS RESERVED TO THE CONGREGATION FOR THE DOCTRINE OF THE FAITH.....	149
2.3. PRELIMINARY INVESTIGATION	153
2.3.1. <i>Notitia criminis</i>	153
2.3.2. Initiation of a preliminary investigation and the way of proceeding with it....	156
2.3.3. Completion of the preliminary investigation and the transfer of the acts to the Congregation for the Doctrine of the Faith	164
2.4. <i>MODUS PROCEDENDI</i> OF THE CONGREGATION FOR THE DOCTRINE OF THE FAITH.....	168
2.4.1. Determination of the case on the basis of a legal warrant	170
2.4.2. Dismissal from the clerical state on the basis of the judicial trial.....	172
2.4.2.1. Court proceedings in the first instance	172
2.4.2.2. Appeal against the judgment of the first instance	177
2.4.2.3. Court proceedings in the second instance	180
2.4.3. Dismissal from the clerical state by an administrative procedure	182
2.4.4. Dismissal <i>ex officio</i> from the clerical state.....	191
2.5. <i>MODUS PROCEDENDI</i> WHEN THE OFFENDER IS A RELIGIOUS CLERIC	198
2.6. SUMMARY.....	204
 CHAPTER III. THE LOSS OF THE CLERICAL STATE ON THE BASIS OF THE SPECIAL FACULTIES GRANTED TO THE CONGREGATION FOR THE CLERGY.....	 209
3.1. THE SCOPE OF THE FIRST FACULTY	212
3.2. THE SCOPE OF THE SECOND FACULTY	213
3.3. THE PROCEDURE OF THE FIRST AND THE SECOND FACULTIES.....	216
3.3.1. Local proceeding	217
3.3.2. Apostolic proceeding	224
3.4. THE SCOPE OF THE THIRD FACULTY	227
3.5. THE PROCEEDING OF THE THIRD FACULTY	228
3.5.1 Local proceeding	229
3.5.2 Apostolic proceeding.....	237

3.6. THE APPLICATION OF THE SPECIAL FACULTIES CONCERNING THE CLERICAL RELIGIOUS	239
3.7. SUMMARY.....	241
CHAPTER IV. THE LOSS OF THE CLERICAL STATE ON THE BASIS OF THE SPECIAL FACULTIES GRANTED TO THE CONGREGATION FOR THE EVANGELIZATION OF PEOPLES	245
4.1. THE FIRST FACULTY AND ITS SCOPE	247
4.2. THE SECOND FACULTY AND ITS SCOPE.....	250
4.3. THE PROCEDURE OF CONDUCT IN THE APPLICATION OF THE FIRST AND SECOND FACULTY	251
4.4. THE THIRD FACULTY AND ITS SCOPE.....	255
4.5. SUMMARY.....	258
CONCLUSION.....	261
BIBLIOGRAPHY	267
1. SOURCES.....	267
1.1. Documents of Pope	267
1.2. Documents of Roman Curia	269
1.3. Documents of the Synod of Bishops.....	273
1.4. Documents of Polish Episcopal Conference	273
1.5. The International Law.....	273
2. LITERATURE.....	274
LOSS OF CLERICAL STATE IN THE CURRENT LEGISLATION OF THE LATIN CHURCH (ABSTRACT).....	287